

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE.

MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE.

KORT VERSLAG

van de Hoofdbestuursvergadering op 30 April 1921 te Amsterdam
des n.m. te 7½ uur.

Aanwezig: de Voorzitter, de Secretaris, de Penningmeester,
de Heeren Klinkhamer, Hamer, Wilmink, Spekman (plaatsver-
vangend) Boelaars, Nord, Bruske en Roelofs, alsmede Mr. Nord
Thomson.

AGENDA:

1. Notulen.
2. Ingekomen stukken.
3. Onderwijskwestie.
4. Rondvraag.

De Voorzitter opent de vergadering:

- ad. 1. De notulen worden voorgelezen en na enkele wijzi-
gingen zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd en
gearresteerd.
- ad. 2. Ingekomen zijn eenige brieven van hoofdbestuursleden
die zich verhinderd verklaarden de vergadering bij te
wonen.
- ad. 3. De Voorzitter leidt de onderwijskwestie in. Spreker
wil splitsen:
1e het onderwijsvraagstuk op zichzelf
2e de houding van de O. en E. commissie en Hoofd-
bestuur.

Spr. beschouwt eerst het 2e punt. Hij doet uitkomen dat in
de H. B. vergadering van 2 October 1920 was ingekomen een
request aan den Minister van Onderwijs, opgesteld door de O.
en E. commissie, door haar goedgekeurd met algemeene stem-
men in voltallige vergadering, na samenspreking met alle lec-

toren van het Tandheelkundig Instituut, die er geheel mee accoord gingen en onder de mededeeling dat er periculum in mora was, dat ieder talmen de actie kon doen mislukken. Wat kon het H. B. op 2 October aldus voorgelicht door de uiterst deskundige commissie, door de lectoren, onder den indruk van den te maken spoed anders doen dan goedkeuren en verzenden?

Uitvoerige discussies volgen op deze inleiding. Ten slotte vraagt een der hoofdbestuursleden stemming over de vraag of de houding van het H. B. gezien genoemde feiten en omstandigheden op 2 October anders had kunnen zijn. Met algemeene stemmen is men het er over eens dat dien dag geen andere houding mogelijk geweest ware.

De Voorzitter bespreekt daarop wat na 2 October is geschied. Hij releveert een brief van de Heeren Koldewijn, Hamer en Bruske, het schrijven van de O. en E. commissie adviseerende voorloopig geen actie te voeren in zake wijziging der plannen van het tandheelkundig onderwijs en de missive van de afdeling Amsterdam met verzoek aan het H. B. om geen verdere stappen te dier zake te doen alvorens de leden der Maatschappij daarin te hebben gekend. Door het onlangs (in April) ingediende ontwerp tot Wijziging van de Hooger Onderwijswet zijn mogelijke gevolgen van het request der Maatschappij uitgesloten. Hij vraagt nu het oordeel van het Hoofdbestuur over de wenschelijkheid een verzoek te richten tot den Minister van Onderwijs om, alvorens over te gaan tot het definitief vaststellen van de maatregelen het tandheelkundig onderwijs betreffende, der Maatschappij wel inzage te willen geven van deze maatregelen. Met algemeene instemming en dan ook algemeene stemmen wordt besloten aan den Minister van Onderwijs het volgende request te zenden:

*Aan Zijne Excellentie den Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen.*

Geven met verschuldigden eerbied te kennen enz. enz.
dat zij vernomen hebben dat in het oorspronkelijke ontwerp tot wijziging van het Academisch Statuut, waarin ook de studie in de tandheelkunde was opgenomen, min of meer belangrijke veranderingen zijn voorgesteld,

dat zij van meening zijn dat de regeling van de opleiding der aanstaande tandartsen voor de geheele tandheelkundige professie van zeer groote beteekenis is,

dat zij daarom Uwe Excellentie eerbiedig verzoeken, alvorens tot het nemen van definitieve maatregelen over te gaan, hen wel in kennis te willen doen stellen van de voorgestelde plannen, opdat zij nog in de gelegenheid zijn tijdig van hunne meening daarover te doen blijken.

Hetwelk doende namens de Ned. Mij. tot Bev. der
Tandheelkunde

w.g. VAN HASSELT.
KOLDEWIJN.

Ingekomen een ontslagaanvraag van den Heer Hamer als lid van de O. en E. commissie. Den Heer Hamer wordt dit ontslag onder dankbetuiging verleend; aan de O. en E. commissie zal een voordracht worden verzocht voor de vacature.

De onderwijskwestie zal als een speciaal punt op de agenda der alg. vergadering worden geplaatst en den heeren van wie men weet dat zij tegen de plannen van het Hoofdbestuur waren zullen worden verzocht om ter vergadering hun voorstellen en zienswijze over het onderwijsprogramma van de Maatschappij te bespreken, ook aan de O. en E. commissie. Het Hoofdbestuur is van oordeel dat van de oponeerende leden der Maatschappij die voorstellen mogen worden verwacht en noodig zijn, wil een vruchtdragende discussie kunnen plaats hebben.

De Heer Bruske doet eenige mededeelingen omtrent de technikers en is bereid der Commissie B. O. U. T. deze feiten officieel ter kennis te brengen; deze Commissie kan dan een houding daartegenover bepalen.

BUITENGEWONE ALGEMEENE LEDENVERGADERING
*op Zaterdag 26 Februari 1921, in het gebouw „Industria”
(Groote Zaal) Vijgendam 4 te Amsterdam.*

Voorzitter: de heer A. L. J. C. van Hasselt.
Secretaris: de heer W. C. Koldewijn.

De Voorzitter opent de vergadering met een rede opgenomen in het Maart-nummer.

1. Mededeeling van de Commissie voor Internationale Tandheelkundige aangelegenheden.

De Voorzitter: Het zij mij vergund U even in te lichten wat deze commissie eigenlijk is en wat haar doel is.

Op voorstel van Uwen voorzitter is aan de drie groote vereenigingen d. z. de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen, het Genootschap en de Maatschappij een schrijven gericht door onzen secretaris, waarin werd voorgesteld een commissie voor Internationale Tandheelkundige Aangelegenheden in het leven te roepen. Elke vereeniging zou een persoon aanwijzen om in die commissie zitting te nemen en met hun drieën zouden zij beraadslagen over vraagstukken, die zich op internationaal gebied zouden voordoen. Nu de oorlog voorbij is en de internationale banden allengs meer aangehaald moeten worden, meenden wij, dat een dergelijke commissie zeer zeker reden van bestaan had.

Zoals U bekend is zijn er drie afgevaardigden van ons land geweest, die naar Parijs zijn gegaan en die gesproken hebben met afgevaardigden van andere landen. Het is toen wel duidelijk gebleken, dat het wenschelijk is het oog te houden op de internationale betrekkingen. Het was U misschien wel bekend, dat tot dusverre collega Van der Hoeven, als vertegenwoordiger van ons land, lid was van de Fédération Dentaire Internationale. Hij was het lid van de Executive

Council voor Holland. Om gezondheidsredenen echter heeft collega Van der Hoeven gemeend te moeten bedanken. Toen drong zich de vraag op wie de opvolger van den heer Van der Hoeven zou moeten zijn.

Ons schrijven aan de drie vereenigingen is blijkbaar in goede aarde gevallen, want alle drie hebben iemand aangewezen om in die commissie voor internationale aangelegenheden zitting te nemen en wel voor het Genootschap de heer Coebergh, voor de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen de heer Nord en voor de Maatschappij Uw Voorzitter. Deze commissie heeft al reeds vergaderd en heeft eerst onder de oogen gezien onze verhouding tot de Fédération en daar bekend was dat ongeveer met Paschen een bijeenkomst van de Fédération te Madrid zou plaats hebben heeft zij iemand verzocht om op te treden als opvolger in de functie van collega Van der Hoeven. Men heeft mij daartoe aangezocht en zeer goed de bezwaren kennende heb ik na rijp beraad besloten dit aan te nemen, al ben ik er mij van bewust, dat deze taak hoewel zeer eervol toch zeer moeilijk is. Het is altijd een eervolle taak zijn land te mogen vertegenwoordigen in het buitenland, maar het is zeer moeilijk wanneer ik bedenken welk een positie collega Van der Hoeven in die internationale bijeenkomst innam. Wanneer U zooals ik de Handelingen van de vergaderingen van de F. D. I. hebt doorgelezen, dan zal het U opgevallen zijn op welk een waardige wijze de heer Van der Hoeven ons land daar altijd heeft vertegenwoordigd, hoe hij altijd met hart en ziel deelnam aan de discussies en hoe het altijd bleek, dat zijn woord een woord van gewicht was, waarnaar gaarne geluisterd werd en dat hij iemand was wiens adviezen gaarne werden opgevolgd. Het mag ons dan ook buitengewoon spijten dat de heer Van der Hoeven niet langer deze functie kan waarnemen. Zijn persoonlijke bekendheid met de vertegenwoordigers van de verschillende landen maakte zijn positie daar inderdaad tot een buitengewoon goede, zoowel voor de F. D. I. zelf als voor ons land in het bijzonder. De taak die nu op mij is overgegaan, U zult het begrijpen, is moeilijk en ik kan alleen zeggen dat ik er naar zal streven om in de voetstappen van den heer Van der Hoeven voort te gaan op den ingeslagen weg.

De mededeeling, die ik U hier doe is dus in de eerste plaats om U er van op de hoogte te stellen wat het H. B. en wat die Commissie heeft gedaan en in de tweede plaats even Uw sanctie te vragen voor de handelingen in deze door het H. B. verricht.

Is er misschien iemand van de aanwezigen, die naar aanleiding van de mededeeling nog iets te vragen of te zeggen heeft?

Mag ik dan rekenen, dat de vergadering zich hiermede accoord verklaart?

Dan dank ik U wel.

De heer S a l o m o n s: M. de V. Alleen een kleine vraag. Kunt U nog bijzonderheden mededeelen omtrent het Congres in Madrid?

De V o o r z i t t e r: Onmiddellijk nadat deze internationale commissie bijeen was geweest, heb ik mij in verbinding gesteld met den heer Van der Hoeven en heb hem gevraagd in zijn qualiteit officieel te schrijven, dat hij als lid aftrad en de F. D. I. kennis te geven wie zijn opvolger zou zijn. Toen is tegelijkertijd verzocht — ik vergat dit te zeggen— onze Maatschappij als lid op te geven van de F. D. I., wat tot nu toe niet was gebeurd in verband met den oorlogstoestand. Wij zijn n.l. in 1914 geconstitueerd en kort daarna brak de oorlog uit en werden de internationale banden verbroken. Nu de toestand zich langzamerhand herstelt meenden wij dat de Maatschappij als lid van de F. D. I. moest toetreden en vroegen wij den heer Van der Hoeven tegelijkertijd hoe het stond met de a. s. vergadering van de F. D. I. Daarop is nog geen antwoord gekomen. De a. s. vergadering zal intusschen niet zijn een congres, maar een voorbereidende vergadering voor een later te houden congres. Wat verder gebeuren zal weten de hooge heeren zelf nog niet. Het zal dus een gewone F. D. I. vergadering worden in Madrid, om en bij Paschen.

2. *Mededeeling inzake het Algemeen Nederlandsch Verbond van Intellectueelen.* (Zie 't Tijdschrift voor Tandheelkunde van 15 Febr.)

De V o o r z i t t e r: Hieromtrent hebt U bijzonderheden kunnen lezen in het T. v. T. van 15 Febr. j.l. Mag ik den heer Nord verzoeken hierover een en ander te willen mededeelen. De heer Nord is n.l. door het H. B. aangewezen onze Maatschappij te vertegenwoordigen op die voorloopige vergadering van den Bond van Intellectueelen.

De heer N o r d: M. de V. Ik kan waarschijnlijk zeer kort zijn. De dames en heeren hebben in het Tijdschrift kunnen lezen — en ook in de pers — wat de kwestie is. Er is opgericht een Algemeen Neder-

landsch Verbond van Intellectueelen, dat beoogt de geestelijke en materiele belangen van het gezamenlijke intellect voor te staan zoo goed als dat zal blijken mogelijk te zijn. Dat verbond is opgericht in de vergadering van 15 Januari in Den Haag, onder voorbehoud van toestemming van de verschillende organisaties, nadat deze kennis genomen hadden van het concept-programma. Een concept-regeling zou door een voorloopige commissie in die vergadering benoemd worden opgesteld en aan de organisaties rondgezonden. Dat concept is inmiddels ingekomen en is in handen gesteld van de besturen van de organisaties.

Wat de Maatschappij in deze te doen heeft m. i. is principieel te besluiten al dan niet toe te treden. Het lijkt mij, wanneer men daartoe mocht besluiten het eenvoudigst om het H. B. te machtigen dit concept-reglement na te gaan en daarop eventueel amendementen in te dienen wanneer het dit noodig vindt. Dat concept is zoo vaag mogelijk gehouden en komt overeen met hetgeen is gepubliceerd. Tot nu toe zijn vrijwel alle organisaties die uitgenoodigd zijn, toetgetreden tot dat verbond n.l. wat de geneeskundige afdeling betreft: de Maatschappij tot Bev. der Geneesk., de Mij. t. Bev. d. Pharm., van Veeartsen en onze Maatschappij. Gezien het feit, dat deze vergadering thans bijeen is lijkt het mij gewenscht, dat de vergadering daaraan haar sanctie geeft.

De Voorzitter: Ik dank den heer Nord voor zijn mededeeling. Heeft iemand hieromtrent een opmerking te maken?

Kan de vergadering dan haar sanctie verleenen aan het voorstel van den heer Nord om deze zaak verder aan het H. B. ter afwikkeling over te laten?

Aldus wordt zonder hoofdelijke stemming besloten.

3. *Ziekenfonsaangelegenheden.*

De Voorzitter: Het doet mij genoegen, dat zooveel leden gevolg hebben gegeven aan den oproep om heden aanwezig te zijn, want het geldt hier een onderwerp, dat zooals ik reeds zeide van groot belang is, zowel voor de volksgezondheid als voor ons zelf. Het is dus wel wenschelijk, dat voordat definitieve stappen worden genomen, de zaak zoo grondig mogelijk bestudeerd en bekeken wordt.

De dames en heeren zullen zeker met belangstelling kennis hebben genomen van het artikel in het Tijdschrift van 15 Febr. van de hand

van den Voorzitter van de Ziekenfondscommissie, den heer Bruske, waarin hij een uitvoerig historisch overzicht geeft van de tandheelkundige volksverzorging, ziekenfonds- en ziekteverzorgingswet. Wie dat stuk met aandacht heeft gelezen zal zeker doordrongen zijn van het belang van deze zaak en zal zeker hebben begrepen dat hier voor vele collega's in de toekomst een hoogst belangrijke zaak op het punt staat haar beslag te krijgen. Zij zullen verder bij lezing van dit artikel respect hebben gekregen voor de werkkraft van die collega's onder ons, die hun schouders onder deze zaak hebben gezet, die zich hebben ingespannen om stapje voor stapje te volgen de verschillende pogingen die gedaan zijn voordat wij in het tegenwoordige stadium waren gekomen, die altijd op hun *qui vive* zijn geweest bij elk voorstel of elk plan tot instelling van een Staatscommissie of iets anders, om erbij te wezen — wanneer dit mogelijk was — opdat de belangen van de tandheekunde niet in gedrang zouden komen. Tenminste, op mij is bij lezing van het stuk een sterke indruk gemaakt, dat de commissie zoo voortdurend attent erop is geweest, niet alleen dat de tandheekunde niet in het gedrang zou komen, maar dat onze stem ook gehoord zou worden en dat onze belangen toch vooral niet in het vergeetboek zouden raken. Dat is dan ook zeer zeker te danken aan de voortvarendheid van de commissie, waardoor in het ontwerp-Ziektewet zooals dat thans is verschenen in elk geval aan de tandheekunde een plaats is ingeruimd waarmee men rekening heeft te houden. Het staat alleen aan ons de punten waarmee wij ons niet kunnen vereenigen of die wij verbeterd wenschen zooveel mogelijk in orde te krijgen. Maar vooraf meen ik, dat U er mede zult instemmen, wanneer ik voor al die arbeid die de commissie heeft verricht een woord van warme hulde namens onze Maatschappij tot haar richt. (Krachtig applaus.)

Dan wordt overgegaan tot behandeling der „Stellingen”. (Zie Februari-nummer.)

Bij *Stelling I* uit de heer v. Geldere de vrees, dat bij de kliniek-behandeling, volgens het hier gevolgde principe een voldoende aantal tandartsen zal ontbreken, waaruit minderwaardigheid der hulpverlening zou kunnen voortvloeien. Spr. wijst in dit verband op Duitschland; hij vraagt wat hier onder hulpverschaffing wordt verstaan.

De heer Bruske wijst op zijn artikel in het Februari-nummer, waarin op blz. 10 duidelijk omschreven staat op welke wijze hulp zal worden verleend. De ervaring zal ons moeten leeren welke eischen gesteld moeten worden en op welke wijze uitbreiding zal moeten worden gegeven aan het aantal tandartsen, noodig voor de Ziekenfondsen. Bij stelling V komen we hier nog nader op terug.

Stelling I wordt z. h. st. aangenomen.

Bij *Stelling II* wijst de heer Smith op het foutieve van den naam Ziekteverzorgingswet.

De wet is genoemd: Ziekenverzorgingswet.

Stelling II evenals *Stelling III* worden aangenomen.

Bij *Stelling IV* heeft de Voorzitter bezwaar tegen het woord „plastische”. Hij zou hier liever lezen: „Het behandelen en vullen van gebits-elementen”.

„Consulten” kan worden weggelaten, dat spreekt vanzelf.

De heer Kattenburg vraagt hoe het staat met de orthodontie.

De heer Bruske: Wij hebben met opzet de orthodontie eruit gelaten.

De heer Kattenburg: Zou het dan niet goed zijn de aandacht er op te vestigen, dat dit niet gebeuren zal bij ziekenfondsen omdat het herhaaldelijk voorkomt bij ziekenfondspatiënten dat zij vragen om scheefstaande tanden recht te zetten.

De heer Bruske: M. de V. In verband met de redactie van deze stellingen wil ik opmerken, dat het niet zoo zeer er op aan komt of die redactie geheel juist is, want de stellingen zooals zij nu geredigeerd zijn komen alleen in handen van het H. B., dat de zaak moet regelen. Deze stellingen zijn niet bestemd voor den Minister of voor den wetgever. Slechts uit de zin van de stellingen wordt gedistilleerd hoe de wet zal moeten luiden.

De heer Kattenburg is bang, dat de tandarts-medewerkers in het gedrang zullen komen wanneer een patient eens vraagt een tand recht te zetten, waarop hij dan meent recht te hebben. De bedoeling is iederen tandarts-medewerker een soort instructie te geven, waarmee hij zich tegenover ziekenfondspatiënten zal kunnen rechtvaardigen omtrent de uitbreidheid van zijn taak. Of begrijp ik den heer

Kattenburg verkeerd en bedoelt hij dat ook orthodontische behandeling in het ziekenfonds moet plaats vinden?

De heer Kattenburg: Neen, maar het is een feit, dat een kind, wiens ouders zijn aangesloten bij een ziekenfonds, niet de gelegenheid heeft orthodontisch te worden behandeld. Nu is het waar, dat meerdere kinderen die gelegenheid moeten missen, maar is het de bedoeling van die zeikenfondscommissie om dit geheel uit te sluiten? Zoo ja, dan zou ik het wel wenschelijk vinden dat men den wetgever daarop attent maakt.

De heer Bruske: M. de V. Wij hebben er juist zooveel mogelijk voor gewaakt geen negatieve dingen in de stellingen op te nemen.

Voorts hebben wij — en dat kan de heer Van Geldere misschien even bedenken — de behandeling zoo eng mogelijk begrensd zoover het de „saneering” van den mond betreft. Wij meenen niet, dat dit voor de toekomst zoo blijven moet; wij zijn overtuigd, dat met het aantal tandartsen — gezien onze eischen wat het aantal ingeschrevenen betreft — wij niet verder kunnen komen dan tot een simpele behandeling. Mocht later blijken, dat er tandartsen genoeg zijn en zij aan orthodontie kunnen doen, dan is er niets tegen, want in principe zijn wij er voor, dat de tandheekunde in de toekomst in volle omvang zal worden toegepast. De wet zegt, dat er moet zijn tandheekundige behandeling, en naar de eischen van den tijd zal die gegeven worden met onze medewerking, maar voorloopig kunnen wij onze medewerking niet uitgebreider geven dan wij hebben gedaan.

De Voorzitter: Het komt mij voor, dat het antwoord van den heer Bruske samenvalt met het antwoord, dat zou kunnen worden gegeven op de vraag van den heer Van Geldere. Het is hier ook het stellen van een grens voor de hulpverschaffing. Laat ik nu deze opmerking maken, dat bij elke tandheekundige hulpverschaffing aan de massa, zooals in ziekenfondsen en zooals ook bij militairen het geval is, onder de tegenwoordige omstandigheden altijd een grens moet worden getrokken, maar die nu eenmaal om praktische redenen toch altijd vrij eng zal moeten zijn. Het mooie van dit alles zal m. i. juist hierin gelegen zijn, dat het den autoriteiten de oogen zal openen voor het feit, dat zij eigenlijk nog altijd bezig zijn het kwaad te bestrijden aan den verkeerden kant d. w. z. dat zij het kwaad niet bij den

wortel aantasten, maar de hulp verschaffen terwijl het kwaad al veel te ver is voortgeschreden. Ik heb bij die pogingen van de autoriteiten om de groote massa hulp te verschaffen altijd gevoeld, dat zij daarbij zichzelf drijven naar de schooltandverzorging, want daar moet de oplossing worden gevonden. De autoriteiten zullen het pas beseffen als zij bezig zijn, zooals ook het geval is nu zij begonnen met hulp aan militairen en straks in de ziekenfondsen: Dan zullen hun de oogen open gaan en dan zal tot hen doordringen datgene waarop wij zooveel jaren hebben gehamerd: wij moeten bij de kinderen beginnen. Dan zullen wij, zooals de heer Van Geldere zal toestemmen, bereikt hebben wat wij tandheelkundigen willen. En dat vind ik voor ons zoo'n prettige, troostrijke gedachte: dat wij weten wat wij willen. Wij zien altijd weer de lijn waarlangs wij willen gaan om te bereiken een goede tandheelkundige hulpverschaffing en dus werkzaam te zijn in het belang van de volksgezondheid. Wij hebben altijd er op gewezen, dat bij het begin moest worden begonnen. Dat is het wat mij straks door het hoofd speelde toen collega Van Geldere zijn vraag stelde. Op dit oogenblik is de toestand als in een Augiasstal die gereinigd moet worden. Die hulp kan niet in vollen omgang worden verschaft; dat zal ieder moeten beamen. Dat de leek dat niet inziet dat het niet mogelijk is volledige hulp te verschaffen, daarvoor is hij leek. Maar ieder die rekening houdt met de realiteit, zal voelen dat het niet kan.

Daarom is het juist gezien, dat de ziekenfondscommissie zich zooveel mogelijk heeft weten te beperken.

De heer Van Geldere: M. de V. Ik wou naar aanleiding van hetgeen de heer Kattenburg heeft gezegd en ook van Uw gezegde betreffende schooltandklinieken de vraag stellen of er geen mogelijkheid zou zijn om daarin een tusschenweg te vinden. Ik hoor daar, dat er te weinig tandartsen zijn om aan de ziekenfondsen hulp te verschaffen. Wanneer nu die ziekenfondsen een zekere som afstaan aan de schooltandklinieken, dan zal de heele verzorging van het schoolkind afgewenteld worden van het ziekenfonds en dan heeft dit in de eerste plaats minder tandartsen noodig en kan het de tandheelkundige hulpverschaffing uitbreiden ten bate van de leden van het ziekenfonds. Dan zijn en de ziekenfondsen en de schooltandklinieken geholpen.

De Voorzitter: Uw idee heeft zeer zeker waarde. Maar ik geloof, dat in het huidige stadium, waarin de zaak van de Ziektewet

verkeert niet alleen praematuur zou zijn maar ook ongewenscht om als het ware het geheel daarmee te compliceeren. Laten zij eerst beginnen zooals zij zich voorstellen dat begonnen moet worden. Hun oog en zullen wel opengaan voor de toekomst, zooals in Duitschland gebleken is. In den oorlog n.l. is daar gebleken dat het bijna niet te doen was de tandheekkundige hulp, om welke het leger en het volk toen schreeuwde, te verschaffen. Dat was onmogelijk. Toen is daar sterk doorgedrongen het besef: wij moeten veel jonger beginnen. Datzelfde wegje zullen wij moeten volgen. Dat ligt niet aan ons, maar dat hebben wij hun jaren voorgehouden. Het dringt langzaam door. Laten de autoriteiten maar op deze manier eens leeren: wie niet hooren wil moet voelen; zij moeten er noodgedrongen mee komen. Maar er dit nu mee te combineeren— ik geloof dat wij daarmee niet op den goeden weg zijn en dat wij en de ziekteverzorgingswet en de schooltandklinieken beide schade zouden doen.

Verlangt thans nog iemand het woord naar aanleiding van stelling IV?

De heer Smith: M. de V. Ik vind de laatste zin van die stelling, dat de tandartsen de prothetische hulp moeten berekenen naar gelang van den loonstandaard van den verzekerde, bedenkelijk, omdat het heel moeilijk zal zijn dit te weten. Een vast tarief is beter.

De heer Bruske: M. de V. Wij hebben ons voorgesteld, dat als wij een vast tarief stellen, dit voor de laagste grens een onoverkomelijk bezwaar zou opleveren, terwijl er onder die van de hoogste welstandsgrens personen zijn die heel goed een behoorlijk bedrag zouden kunnen betalen. Dat is uitgemaakt door de commissie van corresponderende leden. Die vonden dit ieder voor zijn eigen streek zeer juist. De hoogste en de laagste konden elkaar goed compenseren en zoo kunnen de tandartsen prothetische hulp verschaffen.

Hoe komen wij nu achter den loonstandaard? Deze ziekenverzorgingswet is gebouwd op de ziekteverzekeringwet en in deze laatste zijn loonklassen. Die loonklassen komen voor op een kwitantiekaart of -boekje, dat de patiënt bij den tandarts meebrengt als hij behandeld wil worden. Daaruit ziet de tandarts dus tot welke loonklasse de patiënt behoort en daarnaar rekent hij. Wij hebben dus een vast tarief op het oog, dat al naar de klasse wisselt. Wij hebben gemeend, dat het laagste f 1 moest zijn, behoorende bij de laagste loonklasse; de

middenklas zou f 2 betalen en de hoogste f 3.50. Dat zal echter nog vastgesteld dienen te worden en ik weet niet of dit hier moet plaats vinden. Als de Voorzitter daarover discussie verlangt zou men tot een norm kunnen komen.

De Voorzitter: Is dat nu wel noodig hier?

De heer Bruske: Als de leden met deze aanwijzing tevreden zijn, kan het zoo wel.

Er is intusschen nog iets anders. In de Ziektewet is de mogelijkheid geopend, dat de gemeenten hare armenbedeelden verzekeren bij een ziekenfonds. Wij hebben gemeend, dat het geval moet worden uitgemaakt dat die verzekerden-armenbedeelden geen gebruik kunnen maken van hun recht van verzekering maar wel degelijk een apart tarief zouden moeten betalen, anders zou het voor de tandartsen te bezwaarlijk worden als zij veel armenbedeelden hadden. Wij bedoelen dus, dat de armbesturen de tandartsen moeten betalen voor elke kunsttand, anders kreeg men den toestand dat een tandarts een kunsttand zou moeten maken voor f 1. Dat kan hij niet als een zeer groot aantal leden verzekerd is dat beneden de laagste welstandsgrens valt of dat even boven de grens van de armenbedeelden valt. Wanneer nu de armenbedeelden worden ingedeeld bij het ziekenfonds, komen zij in de laagste klas en zoo zou het voor den tandarts moeilijk kunnen worden prothetische hulp te leveren als hij voor f 1 een kunsttand moet maken.

De Voorzitter: Indien niemand meer iets op te merken heeft naar aanleiding van stelling IV, dan neem ik aan, dat deze is aangenomen.

Stelling V.

De Voorzitter: Als ik dit goed begrepen heb is deze stelling wel de voornaamste van hedenavond, omdat daarin wenschen worden uitgesproken die wij ten opzichte van het ingediende ontwerp koesteren. De Ziekenfondscommissie heeft bij de voorbereiden besprekingen met de Staatscommissie en de Maatschappij van Geneeskunst reeds gewezen op deze wenschelijkheden, maar zij zijn niet alle door den Minister overgenomen in het ontwerp-Ziektewet. Het is dus de bedoeling van de Ziekenfondscommissie en van de Ziektewetcommissie om

te bereiken dat alsnog deze wenschen in de Ziektewet worden opgenomen. Onze actie zal zich dus voornamelijk hierop moeten concentreren, als de leden met deze punten accoord gaan.

Mag ik thans vragen of een der leden het woord verlangt? Mag ik den heer Van Geldere dan het eerst het woord verleen.

De heer Van Geldere: M. de V. Ik vind dat die twee laatste zinnen in de stelling de zaak in een wat raar daglicht stellen, want die twee dingen heffen elkaar geheel op.

De heer Bruske: Een regel met uitzonderingen komt in de wet meermalen voor.

De heer Van Geldere: Maar op deze manier hebben wij niet beslist wat gedaan zal worden. Zal het aantal tandartsen dat zich beschikbaar stelt de goede tandheelkundige hulp geven, zoodat slechts een klein deel wordt behandeld, of wordt een groot deel behandeld maar op een gedeeltelijke manier? Dus niet geheel „gesaneerd”, zooals de heer Bruske zei. Dat kan, ik hieruit niet distilleeren. Ik zou juist een antwoord op die vraag willen hebben.

De heer Bruske: Deze heele opzet van de ziekenfondscommissie is slechts een principieele: wij maken ruim baan voor de toekomst en beginnen alvast. Wij hebben ons dus af te vragen: als de tandheelkundige hulp goed zal moeten zijn, hoeveel patiënten kan dan een tandarts per jaar bij zich doen inschrijven? Wij zijn op grond van gegevens hier te lande verzameld door tandartsen of ziekenfondsen die reeds op deze basis werkzaam zijn tot de conclusie gekomen, dat het aantal tien duizend kan bedragen; daarvan komen er ongeveer jaarlijks 1000 om hulp. Wanneer de tandheelkunde zoo populair was als wij wenschelijk achten zouden er waarschijnlijk, wanneer er tienmaal zooveel tandartsen waren, geen tandartsen genoeg zijn. Wij hebben rekening te houden met het stadium waarin de populariteit van de tandheelkunde verkeert en dat is nog in het kinderstadium. Wij kunnen dus zeggen dat wij ongeveer met 10.000 ingeschrevenen wel kunnen volstaan. Nu weten wij met zekerheid, dat voor een stad als Amsterdam er tandartsen genoeg zijn. Er zijn nu te veel candidaten; er zullen plaatsen zijn waar misschien een tekort aan tandartsen is en andere waar de patiënten hun tandarts toch niet kunnen bereiken

wegens de uitgebreidheid van het ziekegebied omdat de tandarts niet als de geneesheer met zijn motor naar de patiënten kan gaan. Wij kunnen dus niet dadelijk het geheele gebied bestrijken. Wij kunnen niet zeggen wat er in de toekomst zal moeten gebeuren om verbetering aan te brengen, maar wij weten alleen dat aan de vraag ongeveer zal kunnen worden voldaan. Voorzoover dat niet kan is het noodig, dat wij een uitzondering maken. Het moet mogelijk zijn dat wanneer er een overschot is boven de tienduizend, berekend naar het aantal beschikbare tandartsen, die patiënten verdeeld worden over die tandartsen. Waar de aanvragen van de tienduizend niet zoo groot is dat de volle werktijd van den tandarts niet in beslag wordt genomen, zal het overschot ook goed kunnen worden behandeld, want de tandarts behoeft niet meer patiënten toe te laten dan hij behoorlijk kan behandelen volgens de hem gegeven voorschriften.

Men moet de patiënten waar geen gelegenheid is hen te behandelen in de gelegenheid stellen zich bij een particulieren tandarts te doen behandelen. Dat overschot zal aanvankelijk niet zoo groot zijn, maar dat moet de Minister uitmaken met zijn financiën. Er is tien millioen voor beschikbaar gesteld en daarvan moet de tandheelkunde mee-eten. Nu hebben wij gemeend, dat het in de toekomst daarheen moet, als het werkelijk zoover is dat de tandheelkundige hulpverschaffing voldoende populair is, dat het aantal ingeschrevenen bij een tandarts dan zeker niet grooter mag zijn dan 6000. Om bij voorbaat te zorgen, dat wij een goede norm hebben voor honorarium van de tandartsen hebben wij gemeend, dat voor elk van de eerste 6000 ingeschrevenen een vast bedrag door het ziekenfonds moest worden betaald. Dat getal van 10.000 is dus een voorloopig getal en wij vonden het beter af te wachten tot het aantal kleiner wordt. Dan wordt de tandarts voor 6000 ingeschrevenen gehonoreerd. Dan zal hij ook zijn vollen werktijd daaraan moeten geven. Aanvankelijk komt niet elke patiënt voor het volkomen „saneeren” van zijn mond, al is dit ook ons streven. Er zullen slechts weinigen zijn. Langzamerhand als de tandheelkundige behandeling in de ziekenfondsen populairder wordt spreekt dat vanzelf en wanneer wij verlangen dat b.v. om de 5 jaar een herziening plaats vindt van het cijfer, dan zullen wij vanzelf komen tot inwilliging van den eisch van een lager aantal ingeschrevenen. De zaak lijkt betrekkelijk gecompliceerd, maar is toch doodeenvoudig; wanneer men maar in het oog houdt, dat de behandeling zoo behoorlijk mogelijk is en de tandarts de patiënten die hij niet be-

hoorlijk kan behandelen wegstuurt. Dan moet verder het ziekenfonds en wij in laatste instantie den Minister er op wijzen wat hij met de patiënten moet doen. Alleen kan de Minister niet afwijzen dat de tandheekkunde niet meer bij de ziekenverzorging behoort. Laten wij dat in het oog houden.

De heer Berkénbosch Berends: M. de V. Ik zou willen vragen, als er 10.000 menschen bij een tandarts ingeschreven staan, hoeveel uren hij daaraan dan zal moeten geven. Daarop komt het in de praktijk toch maar aan.

De heer Bruske: Ik zei zoo straks al, dat op grond van waarnemingen in ons land gedaan, waar de toestanden zoo zijn als wij ons voorstellen, deze toestanden ook op de poliklinieken van de ziekenfondsen vigeerende volgens de ziekenverzorgingswet zoo zullen zijn er dat wij op grond daarvan onze berekeningen hebben gemaakt. U kunt dit lezen in het verslag van de ziekenfondscommissie. Wij hebben duidelijk doen uitkomen, dat wij een halven werkdag per dag stelfen. Het is gebleken dat de tandarts als hij aldus werkzaam is ongeveer 10.000 ingeschrevenen voor zijn rekening kan nemen; volgens de waarneming is de toeloop ongeveer een zesde van het aantal ingeschrevenen. Slechts zooveel zoeken hulp, die heel goed gegeven kan worden volgens de voorschriften door de ziekenfondscommissie gegeven. Maar wij weten zeker, dat over een aantal jaren alles zal moeten worden herzien. Misschien loopt er in dien tijd iets spaak, maar als niet een of ander spaak loopt doet een overheidscollege niets en een ziekenfondscollege zeker niet. Wij moeten zorgen als het spaak loopt dat wij direct kunnen zeggen wat gedaan moet worden.

De heer Edel: In Rotterdam hebben wij geen tandartsen kunnen vinden die op deze basis ziekenfondsbehandeling op zich willen nemen.

De heer Bruske: Dat komt wel.

De heer Edel: Er zijn 175.000 verzekerden, daaronder niet de kinderen beneden de 16 jaar. Volgens de nieuwe wet komen die er ook nog bij. Wordt de welstandgrens daarbij veranderd dan komen er 200.000 of met de kinderen mee gerekend 400.000. Er zijn 32 tandartsen in Rotterdam, zoodat er niet veel leden van de Rotterdamsche

Tandheekkundige Vereeniging gevonden zullen worden die op deze voorwaarden bereid zullen zijn te werken.

Heeft de heer Bruske idee hoe hij zich daar de behandeling denkt?

De heer Bruske: Ongelukkigerwijze is een tandarts een luxemensch geworden en begrijpt hij eigenlijk niet dat hij er is voor de menschheid. Maar wanneer nu een tandarts in den voormiddag — en niet eens den heelen voormiddag — maar tot half twaalf, een honorarium kan krijgen van f 7.250, behalve dat hem op heel gemakkelijke wijzen een bedrijf wordt mogelijk gemaakt, en waar hij nog eenige duizenden erbij kan verdienen vóór 2 uur, waarna hij aan zijn privaat-praktijk kan beginnen, dan is dit voor een bewustzijn van een stad waar zoo iets kan plaats vinden treurig. De waardeering laat ik ter zijde. Hoelang denkt U, M. de V., dat het zal duren dat die heeren in Rotterdam — de jongeren tenminste — het bewustzijn zullen hebben dat zij hiertoe verplicht zijn? De ouderen hebben het niet noodig, die hebben hun werk. Ik verzeker U, dat er dan wel jongeren zullen komen die het over eenige jaren wel zullen doen en dan komen de ouderen ook. De toestanden zijn overal anders — misschien ligt het aan den tegenwoordigen toestand — en het is dus mogelijk dat de toestand ook in Rotterdam anders wordt en dat men daar van de ziekenfondspatiënten moet leven. In Amsterdam zijn 350.000 leden in de ziekenfondsen en er zijn onder gevestigde tandartsen — sommigen 25 jaar — die gesolliciteerd hebben naar een dergelijke betrekking bij de ziekenfondsen. Voor 2 vacatures zijn 16 candidaten gekomen. Ik vind het bewustzijn in Amsterdam dan heel wat beter dan in Rotterdam.

De heer Nord: M. de V. Ik heb uit de mededeeling van den heer Edel niet begrepen waarom de heeren Rotterdammers niet bereid zijn op deze voorwaarden te werken. Ik zou de reden wel willen weten, anders hebben wij niet veel aan die mededeeling.

De heer Edel: Die mededeeling heb ik aan de ziekenfondscommissie gedaan.

De heer Bruske: Mag ik die mededeeling even voorlezen: Ik had dat liever niet gedaan, maar meen dat het nu noodig is.

Spreker leest dan het schrijven der Rotterdamsche Tandheekkundige Vereeniging aan Ziekenfondscommissie voor.

De heer Edel: M. de V. Ik spreek hier niet als afgevaardigde van Rotterdam, maar als gewoon lid van de Maatschappij. Ik meen iets te moeten zeggen omtrent die vergelijking tusschen Amsterdam en Rotterdam. In Amsterdam zijn driemaal zooveel tandartsen als in Rotterdam. Dat er in Rotterdam zoo weinig tandartsen voor de ziekenfondsen te vinden zijn is omdat zij het te druk hebben met hun particuliere praktijk. In Amsterdam hebben zich meer jonge collega's gevestigd en in Rotterdam zijn er alleen maar een paar bij gekomen. Wanneer wij nu dat abonnements systeem overnemen dan voorzie ik dat wanneer men gaat zoeken er misschien 3 of 4 tandartsen te vinden zullen zijn, maar op dit oogenblik nog geen een. Dat het peil van de Rotterdamsche tandartsen zooveel minder zou zijn dan dat der andere, daartegen moet ik ernstig protesteeren. Het aantal ziekenfondsleden is daar veel grooter en het aantal tandartsen is er driemaal zoo klein.

De heer Bruske: Het is toch heel eenvoudig. Zoodra de wet in werking treedt zullen de ziekenfondsen verplicht zijn een sollicitatie uit te schrijven in de couranten en dan verzeker ik U, dat er jonge tandartsen in Rotterdam komen. Als de Rotterdammers het dus niet willen dan komen er zeker jonge tandartsen en zijn er geen menschen die in aanmerking willen komen en die in Rotterdam wonen dan zullen er zeker uit Amsterdam of elders tandartsen daarheen gaan.

De heer Van Dantzig: Ik begrijp niet waarom de heer Bruske zoo smalend spreekt over de Rotterdammers.

(Stemmen: Neen, dat is niet juist!)

Zij weigeren niet om voor de ziekenfondsen te werken; alleen zij zijn het niet eens en daarover willen zij spreken. Zij hebben alle pogingen gedaan, om met de commissie te spreken. Zij vinden het abonnementsysteem verderfelijik, maar zij zeggen niet, dat zij die menschen niet kunnen helpen of dat zij het bijltje erbij neerleggen. Dat is duidelijk in de toelichting te zien.

Er is gezegd, dat door die nieuwe welstandsgrens nog veel meer menschen in de termen zullen vallen van het ziekenfonds. Ik verzeker U, dat degenen het verschrikkelijk zullen vinden, die altijd betaald hebben en nu alsjeblijft moeten gaan spelen bij een tandarts. Zij zullen het gevoel hebben alsof zij het voor niets krijgen en wij hebben het idee, dat zij naar onbevoegden zullen gaan. Ik geloof, dat het zich

in Amsterdam ook maar beperkt tot eenige tandartsen, want meer dan 2 of 3 zijn er niet. De heer Bruske heeft niet het recht te zeggen dat het salaris daar zoo schitterend is.

De heer Bruske: U geeft cijfers die niet kloppen.

De heer Van Dantzig: Hoeveel zijn er dan?

De heer Bruske: Er zijn ziekenfondspoliklinieken waar tandartsen voor veel geringer salaris werken dan hier en er zijn er die werken voor een salaris als ik heb genoemd; er zijn er die hooger salaris hebben. Maar ik kan wel zeggen dat er tandartsen zijn die zich tevreden stellen om op ziekenfondspoliklinieken te werken en zoo zijn er in Amsterdam ongeveer 12. Er zijn 4 die werken op het genoemde salaris en 7 die iets minder hebben. Als er nog maar meer vacatures in de Amsterdamsche poliklinieken zouden zijn, zouden er zeker nog meer komen, want wij hebben nu 16 candidaten die het wel willen.

Wij hebben nog een instituut in Amsterdam waaraan thans 10 tandartsen meewerken, n.l. de huistandartsen, die dadelijk hulp geven b.v. extracties. De patiënten die betalen willen kunnen zich daar tegen gereduceerden prijs laten behandelen. Zij kunnen dat doen, maar dat valt buiten deze wet. Dat instituut blijft bestaan, omdat wij weten, dat er veel menschen in ziekenfondsen zijn, die nooit naar een polikliniek loopen. Dat is dus te regelen met de ziekenfondsen en in Amsterdam zijn er tien tandartsen die dergelijke patiënten ontvangen.

Ik moet intusschen even protesteeren tegen de woorden van den heer Van Dantzig waar hij zegt, dat Rotterdam alle moeite heeft gedaan om onderhandelingen met de ziekenfondscommissie aan te knopen. Mocht ik mij daarover eenigszins smalend uitgelaten hebben, dan spijt mij dat zeer, maar dat lag toch in de lijn van het gebeurde. En dat wel hierom. Wij hebben Rotterdam uitgenoodigd naar de vergadering van corresponderende leden. Rotterdam is op die vergadering niet verschenen. Nu is dat niet erg, want wij hebben later vernomen, dat zij niet in de gelegenheid waren. Maar waarom ons dat niet megedeeld van te voren b.v. door een telegram. Ik heb later een brief ontvangen van den voorzitter waarin hij er op wees, dat nadat het hun onmogelijk bleek te komen, zij alle moeite hebben gedaan om met ons te confereeren. Ik geef U de verzekering, dat noch de secre-

taris van de Maatschappij, noch de secretaris van de Ziekenfondscommissie iets bekend is omtrent zulk een conferentie. Dat is de oorzaak geweest, dat de toon van mijn betoog wat scherp is geweest maar het was ons toch erg hinderlijk.

De heer Nord: M. de V. Ik geloof, dat wij op dit oogenblik de groote lijn van het debat uit het oog gaan verliezen. De kwestie die Rotterdam opwerpt heeft niets te maken met het beginsel, dat aan de orde is. Dat er in Rotterdam geen tandartsen gevonden worden, bereid om aldus te werken, bewijst slechts dat daar veel te weinig tandartsen zijn en dit zal alleen tengevolge hebben, dat wanneer er vacatures zijn een groot aantal van de jongeren naar Rotterdam zullen gaan. Dat is een kwestie die wij terzijde kunnen laten.

Belangrijker is de kwestie dat Rotterdam zich principieel verzet tegen het systeem en zegt: wij willen niet het abonnementssysteem, wij voelen meer voor het systeem per verrichting. Daarmee treedt het terug in besprekingen die jaren aan den gang zijn. Het feit, dat men het abonnementssysteem wil hebben is uitsluitend omdat men van de praemisse, dat wanneer degenen die vallen onder de welstandsgrens recht hebben op geneeskundige hulp in vollen omvang zij ook recht hebben op conserveerend tandheelkundige hulp.

De heer Van Dantzig: Die krijgen zij toch niet.

De heer Nord ...en dat in de toekomst zij dit wel kunnen krijgen. Wanneer men gebrek heeft aan tandheelkundige hulp kan men niet een regeling scheppen waarbij de menschen het morgen ideaal hebben, maar wel een waarbij zij die in de toekomst wel zullen kunnen krijgen. Wanneer men zegt, dat dit systeem niet deugt, omdat het extractie praktijk zou zijn, dan is dat zoo'n groote blamage op het corps tandartsen, dat ik die niet aanvaard. Waarom zou een tandarts zijn plicht niet vervullen als hij niet per verrichting wordt betaald? Wanneer er scherpe controle is op de verrichtingen van den tandarts, dan is dat bezwaar volkomen ondervangen en zal het blijken, dat iemand die niets dan extracties doet er gauw uit is door de patiënten en door den controleerenden tandarts. Ik vind dus het bezwaar daartegen absoluut niet afdoende en het voordeel van het verrichtings-stelsel is m. i. funest. Ik kan mij niet voorstellen, dat een patiënt zich anders gevoelt als hij niet behoort tot de gewone patiënten en in plaats van f 5 voor

een amalgaam-vulling slechts f 1 betaalt. Waarom moet zoo iemand zich ongelukkig voelen als hij bij den tandarts recht heeft op hulp en niet als hij bij den oogarts recht heeft op hulp?

De Voorzitter: Laten wij niet afdwalen op zijpaden. Wij moeten niet meer de verschillende systemen gaan bespreken; dan doen wij heel wat stappen terug en schieten wij zeer weinig op en zouden wij niet de doeleinden bereiken die wij ons voor oogen hebben gesteld. Laten wij ons dus bepalen tot den staat van zaken en daarnaar onze gedragslijn vaststellen.

Is er nog iemand die over deze stellen het woord verlangt?

De heer Helder: M. de V. Hoe heeft men zich de zaak gedacht op het platteland en hoe zou daar in detoekomst dit alles geregeld worden. Ik woon in Doetinchem en zou wel willen weten hoe het daar zal gaan. Misschien kan de heer Bruske mededeelen hoe hij zich dat denkt.

De heer Bruske: M. de V. Wij hebben een norm gesteld van 10.000 patiënten waarvoor dan een heele voormiddag beschikbaar wordt gesteld. Als er dus minder patiënten zich bij U laten inschrijven dan is de tijd daarvoor noodig ook in verhouding zooveel minder en daaruit zult U leeren hoe lang U zult moeten practiseeren.

De heer Helder: Wordt voor iedere gemeente een ziekenfonds ingesteld?

De heer Bruske: Het ziekenfondsbedrijf is een apart bedrijf. Maar waar geen ziekenfonds is — dus geen particulier initiatief — zal de Minister de gemeente opdragen — dat is dus gebiedend — een ziekenfonds te stichten. Wanneer er dus geen ziekenfonds is komt U te staan tegenover de gemeente als ziekenfonds.

De heer Van Geldere: M. de V. Uit de discussie heb ik langzamerhand een antwoord gekregen op mijn vragen. Wij hooren nu dat er geen hulp genoeg is en dat de patiënten geen hulp genoeg kunnen krijgen. Ik zie dus in, dat wij niet tot een oplossing zullen komen in dier voege.

Ik zou nu den heer Bruske het volgende willen vragen. Indertijd

werd in de Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst ongeveer dezelfde vraag gedaan: hoeveel patiënten mag een arts van het ziekenfonds nemen. De antwoorden liepen uit elkaar van 2000 tot 6000.

De heer Bruske: 2500 tot 5000.

De heer Van Geldere: Nu hoor ik een dergelijk antwoord, als de medici in hun afdeling gegeven hebben, van verschillende zijden; de een schat het op 15000, de ander zegt, dat 6000 voldoende is. Ik zou gaarne weten of U de resultaten van een onderzoek hebt in de verschillende afdelingen met betrekking tot de vraag van het aantal verzekerden dat bij elke tandarts mag zijn ingeschreven. De eene plaats is immers heel anders ingericht dan de andere.

De heer Bruske: Wij hebben deze stelling opgesteld na ampel ruggespraak te hebben gehouden met de corresponderende leden, dat zijn de afgevaardigden van elk gebied, die competent worden geacht te oordeelen over het gebied dat zij bestrijken. Het eene gebied grenst geografisch aan het andere, dat weer valt onder de competentie van een ander corresponderend lid. Die resultaten zijn wel overwogen in de laatste vergadering. Men heeft gemeend hiermede wel te kunnen volstaan.

Wat betreft de geneeskundige voorziening in het land, heeft men op de laatste vergadering van de Maatschappij van Geneeskunst kunnen zien dat er verschillende artsen van meening waren, dat er volstrekt geen artsen genoeg in het land zijn. Daarbij komt, dat de geneeskunde veel populairder is dan de tandheelkunde, zoodat wij kunnen voorspellen dat er niet zooveel gebruik zal worden gemaakt van de tandheelkunde als van de geneeskunde. Vroeger was de geneeskundige hulp in ziekenfondsen veel beperkter dan die welke in de toekomst daar zal worden gegeven wanneer de ziekenverzorgingswet er zal zijn; want de specialistenhulp in de ziekenfondsen is een novum. Zoo zal het met ons ook gaan. Er zal een tijd komen, dat wij onze feilen kennen; thans kunnen wij die nog niet kennen, maar de tijd komt, dat wij de vinger op de wonde plek kunnen leggen en dan moeten wij het systeem uitbreiden. Maar U weet waar het ons om te doen is. Wij wenschen eenheid in de volksgezondheidsverzorging, zoodat ook de tandheelkunde daaronder valt, niet als deel van de medische hulp, maar als *deel van de gezondheidsverzorging*. Daartoe behoort naast

de geneeskundige behandeling ook de tandheilkundige behandeling, opgedragen aan dat lichaam dat door den Minister is opgedragen de volksgezondheidsverzorging te behartigen.

De heer De Cock Rouaan: M. de V. Het blijkt dat er hier veel leden zijn die met de Ziekenverzorgingswet slecht op de hoogte zijn. De menschen schijnen niet te weten wat de Ziekenverzorgingswet voor hen inhoudt. Die ervaring zal komen, M. de V. als zij maar eerst bemerken dat de welstandsgrens op f 3500 inkomen is gesteld. Als zij hun eigen boeken nagaan zullen zij zien dat menigeen van hun cliënten beneden die grens blijft, terwijl zij op dit oogenblik nog betalende patiënten zijn. Dat wordt dan later fondspraktijk. Vele van de thans betalende cliënten zullen later inderdaad fondsleden worden. Als de heeren dat maar willen begrijpen, dan zal ook Rotterdam wel tot andere gedachten komen. Driekwart van Nederland is straks fondslied.

De Voorzitter: Ik wou even een uitlating van den heer Bruske, die hij in het vuur van zijn rede heeft gebruikt, releveeren, omdat die wat paradoxaal klinkt. Ik zou niet gaarne willen, dat dit in de notulen werd opgenomen en ongemerkt wordt gepasseerd. Hij zeide n.l. dat de zaak moest spaak loopen; dan merken de autoriteiten het pas. Wij mogen nooit het standpunt innemen, dat wij de autoriteiten bewust er in laten loopen. U begrijpt dat dit nooit in de bedoeling van den heer Bruske heeft gelegen en ook niet in de bedoeling van de Maatschappij. Wij begrijpen zijn bedoeling volkomen maar ik wou niet dat een buitenstaander zijn bedoeling verkéerd uitlegt.

De heer Bruske: Het blijkt in een dergelijke discussie dat wanneer men het accent niet zwaar op zijn woorden legt men nooit tot een zuiver begrip komt en de bijval die ik oogstte maakt dat ik geen spijt heb, dat U gelegenheid hadt dit te rectificeeren.

De heer Edel: Mag ik iets vragen over de „eenheids-tandartsen”. Er zijn in Amsterdam collega's die precies werken volgens de eischen...

De heer Bruske: Er zijn vier tandartsen die hun tijd gebruiken zooals de commissie heeft voorgeschreven.

De heer Edel: Zou het dan niet mogelijk zijn dat de voorwaarden werden gepubliceerd volgens welke die tandartsen werken en wat zij presteeren, hoe lang zij werken volgens dit systeem en hoeveel zij in dien tijd hebben gedaan, dus hoeveel vullingen, extracties enz. Dat zou voor Rotterdam een leidraad kunnen zijn om de tandartsen daar er toe te bewegen hiertoe over te gaan.

De Voorzitter: Ik zou willen voorstellen, dat Rotterdam zich voor de nadere uitwerking daarvan in verbinding stelt met de Amsterdamsche collega's, die veel ervaring hebben op dit gebied, om zoodoende op de hoogte te komen van de wijze van werken in Amsterdam.

Die uitgestelde conferentie kan alsnog plaats hebben en daar zullen door samenspreking al de bezwaren van Rotterdam kunnen worden opgehelderd.

Is er nog iemand die over Stelling V het woord verlangt?

Zoo niet, dan is deze stelling aangenomen.

De heer Paerl: M. de V. In aansluiting met stelling V zou ik het volgende willen opmerken. Wij hebben de zaak bekeken van het standpunt van de ziekenfondsen en het aantal tandartsen en ook of er voldoende hulp zal zijn. Maar er is nog een ander punt, dat onder de oogen moet worden gezien en dat te juister tijd misschien onder de aandacht van de autoriteiten zou kunnen worden gebracht n.l. het feit, dat wij de tandheelkundige behandeling in hoofdzaak zullen geven aan arbeiders, die weinig tijd hebben en heel vaak schade daardoor zullen lijden, wanneer zij gedurende den arbeidstijd de polikliniek moeten bezoeken. Er zal dus ook op moeten worden gewezen, dat er een regeling komt, dat het verplicht is dien arbeiders vrij te geven zonder dat die patiënten daarvan financieele schade hebben. Want het komt vaak voor, dat een patiënt in behandeling wordt genomen en wegblijft en wanneer zij dan later met verschrikkelijke pijn terugkomen en men vraagt naar de reden van het wegblijven dan is het antwoord: ik moest wegblijven omdat ik zooveel schade had, of: ik kon niet vrij krijgen, of iets dergelijks. Dat schadelijke werk gaat nog verder bij het zoo belangrijke punt van de behandeling van het schoolkind. Er is zoeven op gewezen, dat de schooltandklinieken er nog niet zijn en wij moeten afwachten wat op komst is. Maar bij de schoolkinderen ondervinden wij dikwijls het bezwaar dat de onderwijzer weigert vrijaf te geven voor verdere tandheelkundige hulp, wanneer de

kinderen een of tweemaal onder behandeling zijn geweest. Dat is een praktisch bezwaar, dat ik dagelijks ontmoet.

Ik breng dit even in de vergadering ofschoon ik weet, dat ik daarop niet direct een antwoord kan krijgen. Maar het is van belang, dat dit onder de oogen wordt gezien en dat men de autoriteiten er op wijst.

De Voorzitter: Ik dank U zeer voor deze mededeeling. Dit is inderdaad koren op mijn molen.

Stelling VI.

De Voorzitter: Dit zal wel niemand van de leden aanleiding geven opmerkingen te maken. Men begrijpt natuurlijk de bedoeling.

Stelling VI wordt aldus goedgekeurd.

Stelling VII.

De Voorzitter: Hiertegen kan niemand bezwaar hebben. Dit is een eisch, die wij sterk naar voren moeten brengen. Zal er een commissie van toezicht wezen die oordeelt over de werkzaamheden van de tandheekkundigen dan is het een eerste eisch dat daarin een of meer tandheekkundigen zitting nemen.

De heer J. Sanders Ez.: M. de V. Een kleine redactiewijziging. Dat ontwerp-ziektewet mag toch ook ziekenverzorgingswet heeten?

De Voorzitter: Die opmerking is juist.

De heer Bruske: Ik geloof, dat het verstandig is stelling VII even toe te lichten. Wanneer wij in de toekomst in het reine willen komen, dan is het noodig, dat de medewerkende tandarts op een bepaalde wijze controle toestaat op de behandeling en wel daarom opdat een bepaalde bevoegde commissie het oog moet hebben op hetgeen in de toekomst zal gebeuren wanneer wijziging moet plaats vinden in de instructie van de tandartsen, doordat er grootere toeloop komt. Wij moeten dus kunnen rekenen op de tandartsen die aan de ziekenfondsen meewerken en daarop controle moeten houden. Dat is mede begrepen in stelling VII en dat wilde ik even vastleggen in de notulen voor het geval dat later een dergelijke controle-commissie als in Amsterdam, wordt ingesteld.

De heer P a e r l : M. de V. Ik zou het zeer gewenscht vinden wanneer de macht van deze controlecommissie of haar taak precies werd omschreven, opdat dit geen wrijving zal geven tusschen collega's. Dat is altijd een gevaar.

Stelling VII wordt aldus aangenomen.

Stelling VIII.

Stelling VIII wordt aangenomen.

Stelling IX.

De heer L. F r a n k , Amsterdam. M. de V. Ik vraag wij af of wij den Minister kunnen verzoeken de term „tandheekundige” te gebruiken, omdat het geen wettelijke term is. Als deze ergens anders staat dan heb ik geen bezwaar. Ik bedoel dit hier in de beteekenis van hulpverleening. De bedoeling is dat onder „tandheekundigen” zullen worden verstaan stomatologen.

De heer N o r d : Neen, het is als bijvoeglijk naamwoord bedoeld.

De heer L. F r a n k : Ik heb hier 't Tijdschrift voor mij waaruit ik die bedoeling afleid. In het getypte stuk staat het niet zoo en vervalt mijn bezwaar.

De heer B r u s k e : Wij bedoelen tandheekundige als adjectief, want het kan ook als substantief bedoeld zijn.

De heer L. F r a n k : Dan dient dit gewijzigd te worden.

De V o o r z i t t e r : Die opmerking is juist en wij zullen dienovereenkomstig handelen.

Stelling IX wordt goedgekeurd.

De V o o r z i t t e r : Wij hebben de stellingen nu alle behandeld welke door de ziekenfondscommissie zijn opgesteld.

Mag ik nu vragen of iemand in het algemeen iets heeft op te merken naar aanleiding van het zoeven gesprokene?

De heer K a u l i n g : M. de V. Blijft het systeem van de huistandartsen behouden?

De heer Bruske: Er zijn in Amsterdam 7 „tandartsen in de stad”, dat zijn tandartsen die vroeger ook altijd op deze wijze hulp hebben verleend. Deze hebben voor bepaald vast bedrag extracties gedaan en consulten verleend. Overigens hebben zij geheel voor hun rekening de patiënten behandeld; zij betalen een gereduceerd bedrag volgens een tarieflijstje. De tandarts behandelt op dezelfde wijze als anders.

Toen wij in Amsterdam een overeenkomst hebben gemaakt met de ziekenfondsen om de tandheelkundige hulp kosteloos te verschaffen, hebben de ziekenfondsen bezwaar gemaakt, omdat zij meenden dat een groot aantal ziekenfondsleden toch niet naar de polikliniek zouden gaan omdat zij niet beschouwd wilden worden als polikliniekbedeelden. Wij meenden, dat het onmogelijk was een goede regeling te krijgen als niet de poliklinieken werden gecentraliseerd. Toen werd overeengekomen met de ziekenfondsen, dat nood-hulp altijd gegeven kan worden aan menschen die niet naar de polikliniek kunnen gaan en dat zij in de gelegenheid moeten worden gesteld voor gereduceerd tarief te worden behandeld. Ik geloof, dat er geen bezwaar bestaat een dergelijk instituut te handhaven. Ik geloof niet, dat er bezwaar is om in een wet te stipuleeren dat in die steden waar een dergelijk instituut bestaat, dus in die steden waar tandartsen zijn die nood-hulp geven, deze kunnen blijven bestaan. Er is niets tegen. Men kan desnoods de eisch volkomen overnemen. Er is geen bezwaar dat men de patiënten in staat stelt zich buiten de polikliniekuren bij den tandarts te voegen en zich dan te laten behandelen. Wil zoo'n patiënt tegen gereduceerden prijs behandeld worden dan kan dat. Dat zal in de toekomst in vele gemeenten kunnen gebeuren. De enkelen die in Amsterdam zijn zullen waarschijnlijk in de toekomst wel verminderen, maar wanneer de heer Kauling het wil blijven doen is dit zeer goed mogelijk. Thans zijn er misschien tien in Amsterdam; ik heb verschillende gesproken die het niet meer willen doen. Willen enkelen het blijven doen, dan kan het Hoofdbestuur er nota van nemen en den Minister hieromtrent adviseeren.

De heer Paerl: M. de V. Ik kan het niet geheel met den heer Bruske eens zijn, want ik zou meenen, dat men dit wel als overgangsmaatregel kan behouden, maar ik zou niet gaarne zien dat er nieuwe werden benoemd. Dat maakte ik op uit Uw woorden, dat het instituut zou blijven bestaan en de hulp in de stad zou blijven. Het is beter

dat geen nieuwe worden aangesteld en dat men deze zaak alleen als overgangsmaatregel handhaaft. Dat is de meest geschikte vorm.

De Voorzitter: Ik kan dan gevoelig mijn conclusie trekken en mag aldus een slot maken aan deze vergadering. De conclusie is deze, dat U gehoord hebt de besprekingen over de stellingen van de ziekenfondscommissie en dat die stellingen ampel zijn besproken in deze buitengewone algemeene vergadering van de Maatschappij en dat deze vergadering adhaesie heeft betuigd met de daarin uitgesproken opinies; dat dus het H. B. machtiging heeft van de Algemeene Vergadering om die stappen te nemen die het noodig oordeelt om datgene te bereiken wat in deze stellingen is uitgesproken; dat het natuurlijk aan de hand van de adviezen door de ziekenfondscommissie gegeven verder zijn plicht zal doen.

Kunnen de aanwezigen zich met deze conclusies vereenigen?

Zoo ja dan zijn ze goedgekeurd.

Dan rest mij niet anders dan U allen te danken voor Uw aanwezigheid en voor de wijze waarop U aan de debatten hebt deelgenomen en meer speciaal rest mij een woord van dank aan den heer Bruske voor de verdediging van de stellingen en van het ontwerp.

Alvorens de vergadering te sluiten geef ik het woord aan den heer Bruske.

De heer Bruske: M. de V. Voor de zooveelste maal moet ik mijn bewondering uitspreken voor de buitengewoon goede wijze waarop U deze vergadering hebt geleid. U hebt het onderwerp, waarvoor speciale studie noodig is volkomen beheerscht en ik wil daaraan gaarne een voorbeeld nemen, terwijl ik toch met het onderwerp bekend ben.

Ik moet U hartelijk hulde brengen voor Uw buitengewoon goede leiding. (Applaus).

De Voorzitter: Ik dank U voor deze woorden.

Ik sluit thans deze buitengewone algemeene vergadering. (ca. ½11).
